

**Dabas lieguma „Ziemepe”
dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas sanāksme
21.07.2015.**

Sanāksmē piedalās:

Jānis Vitrupe, Vērgales pagasta pārvaldes vadītājs
Uldis Kristapsons, Pāvilosta novada domes priekšsēdētājs
Edmunds Kance, Vides aizsardzības klubs
Ruta Jaunzeme, Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecība, Vērgales apgaitas mežzine
Solvita Reine, AS „Latvijas valsts meži” Dienvidkurzemes mežsaimniecība
Aldis Ozoliņš, zemnieku saimniecība „Bruģi”
Inta Kulberga, privātīpašnieku pārstāve
Anita Sprudzāne, Vērgales pagasta iedzīvotāja
Vizma Ģēģere, Pāvilstas novada pašvaldība
Daina Vītola, Ziemupes tautas nama vadītāja, Vides gide
Velga Freimane, Vērgales kultūras nama vadītāja
Viesturs Ķerus, Latvijas Ornitoloģijas biedrība
Ingrīda Klane, Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija
Edgars Bertrams, Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija
Daina Bojāre, Dabas aizsardzības pārvalde
Kristīne Vilciņa, Dabas aizsardzības pārvalde
Signe Millere, Dabas aizsardzības pārvalde
Baiba Strazdiņa, Latvijas Dabas fonds

Sanāksmi vada: K. Vilciņa

Sanāksmi protokolē: B. Strazdiņa

Sanāksme notiek Vērgales kultūras namā, Vērgales pagastā. Sanāksmes sākums plkst. 14:00.

Darba kārtība:

1. Informācija par plāna izstrādes gaitu, potenciālajiem apsaimniekošanas pasākumiem un zemju izmantošanas ierobežojumiem.
2. Diskusijas par teritorijas izmantošanas interesēm un vajadzībām.

Sanāksmes protokols:

K. Vilciņa atklāj uzraudzības grupas pirmo sanāksmi, iepazīstinot ar plānoto sanāksmes darba kārtību, un dod vārdu dabas lieguma “Ziemepe” dabas aizsardzības plāna izstrādes koordinatorei B. Strazdiņai.

B. Strazdiņa sniedz pārskatu par pirmajos plāna izstrādes mēnešos paveikto, kā arī informē par turpmākajiem plāna izstrādes darbiem un kopējo plāna izstrādes laika grafiku:

- ir pabeigta teritorijas ornitoloģiskā izpēte;
- daļēji veikta piekrastes, mežu un purvu biotopu izpēte (biotopu inventarizācijas darbus plānots pabeigt augusta beigās));
- teritorijas bezmugurkaulnieku sugu izpēte tiks veikta augustā;

Projekts tiek īstenots Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014. gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta Nr.4.3-24/NFI/INP-003 „Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā” ietvaros.

- septembris, oktobris tiks veltīts teritorijas novērtējuma sagatavošanai, apsaimniekošanas pasākumu izstrādei un aizsardzības vajadzību noteikšanai;
- plāna pirmo redakciju plānots sagatavot oktobra sākumā, lai oktobra beigās to varētu izskatīt nākamajā plāna izstrādes uzraudzības grupas sanāksmē.

Turpinājumā B. Strazdiņa informē par sākotnējiem dabas lieguma „Ziemeupe” teritorijas izvērtējuma rezultātiem.

- Teritorijā noris aktīvi krasta procesi un pēc ziemas un rudens vētrām noskalotās embrionālās kāpas jau ir atjaunojušās. Gan priekškāpas, gan embrionālās kāpas ir labā kvalitātē un, vismaz pēc pirmajiem teritorijas izpētes rezultātiem, šķiet, ka to kvalitātes uzlabošanai nekādi pasākumi netiks rekomendēti.
- Teritorija ir viena no svarīgākajām vietām pelēko kāpu aizsardzībai Latvijā, tomēr liela daļa no Ziemupes pelēkajām kāpām atrodas sliktā stāvoklī – tās ir aizaugušas vai apstādītas, turklāt salīdzinoši lielas pelēko kāpu platības ir aizaugušas ar krokaino rozi vai apstādītas ar kalnu priedēm. Ņemot vērā lieguma lomu šī biotopa saglabāšanā, pelēko kāpu atjaunošanai turpmākos gadus būs jāvelta īpaša uzmanība. Izņēmums ir pelēkās kāpas lieguma dienvidu daļā, kuras pieguļ stāvkrastam. Ņemot vērā visnotaļ aktīvos krasta erozijas procesus, to atjaunošana plānā visdrīzāk netiks paredzēta.

U. Kristapsons: dabas aizsardzības plānā ir jāiekļauj teritorijas plānojumā norādītās pieejas un nobrauktuves līdz jūrai un jāparedz to uzturēšanas un atjaunošanas iespējas, lai pludmalē var nokļūt operatīvais transports un zvejnieki varētu nogādāt laivas līdz jūrai. Ar šo problēmu esam jau saskārušies Sakas pagastā, kur RVP nedeva atļauju vētru laikā noskaloto ceļu atjaunošanai, jo tur atrodas ģeoloģisks dabas piemineklis.

Izvēršas diskusija par ceļiem, kuri kādreiz veda līdz jūrai, bet šobrīd vairs nav izmantojami (piem., pie Žožām un Ķīčiem). U. Kristapsons min, ka piebrauktuvei pie jūras jābūt arī Laikās, pie Matrožiem, pie Rudes Menģiem un lieguma Z daļa, kur ir atpūtas vieta, viesu māja vai kempings.

B. Strazdiņa: dabas aizsardzības plānā tiks ņemtas vērā teritorijas plānojumā norādītās pieejas un piebrauktuves. Ja tas ir nepieciešams, tad plānā iekļausim pasākumus, kas ļaus šos ceļus atjaunot pēc vētrām.

A. Ozoliņš: dabas aizsardzības plānā vajadzētu sniegt rekomendācijas, kuru ceļu atjaunošana būtu pieļaujama, un ar kādām metodēm ceļu atjaunošana būtu veicama.

E. Kance: dabas plānam ir tikai rekomendējoša nozīme. Ja plānā piebrauktuves un to atjaunošana netiks aprakstītas, tas nenozīmēs, ka operatīvais transports tās nevarēs izmantot. Ja plānā tās tiek iezīmētas, tad es ieteiktu konsultēties ar glābējiem un operatīvajiem dienestiem, lai plānā tiktu iekļautas tikai stratēģiski svarīgākās piekļuves vietas, nodrošinot, ka šīs vietas izmanto operatīvie dienesti un zvejnieki, bet tās nepārvēršas par vietām, kur atpūtnieki var piebraukt pie jūras.

Turpinās diskusija par ceļu izmantošanas problēmām – kā nodrošināt, lai tie būtu izmantojami operatīvajam transportam, bet neizmantojami bezceļu braucējiem, vai izbaukšanas problēma aktualizējas vai nē un kādi ir izbaukšanas iemesli, kā arī par stāvlaukumu un atpūtas vietu izveidošanas iespējām (plānā jāiekļauj teritorijas plānojumā norādītās vietas).

I. Klane: Infrastruktūras trūkums ir viena no būtiskākajām teritorijas apsaimniekošanas un aizsardzības problēmām. Publiski izmantojamu stāvlaukumu un atpūtas vietu ierīkošana atvieglotu arī inspektoru un policistu darbu.

A. Ozoliņš izsaka viedokli, ka plāna izstrādes ietvaros būtu jāpēta arī lieguma apmeklētāju plūsma, to ieradumi, skaitliskais sastāvs u.tml., jānorāda, kur būtu jāierīko papildus pieejas un piebraukšanas vietas, stāvlaukumi un atpūtas vietas.

B. Strazdiņa: Latvijas pludmaļu izmantošanas intensitāte šobrīd tiek pētīta piekrastes tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros. Jādomā, ka tas ietvers arī šo vietu labiekārtojuma vērtējumu. Rezultāti būs pieejami augusta sākumā.

Turpinās diskusija par lieguma apmeklētāju skaitu. U. Kristapsons izsaka viedokli, ka kopš ceļa rekonstrukcijas, ko veica pirms 4–5 gadiem, apmeklētāju skaits ir desmitkārtšojies, bet mežs un pludmale tiek izbraukāta mazāk nekā iepriekš. Informē, ka par apmeklētāju plūsmām var spriest pēc bākas apmeklētāju statistikas, kas ir pieejama pie bākas uzrauga. E. Kance izsaka viedokli, ka, lai mazinātu apmeklētāju skaitu pie upju grīvām, kur koncentrējas lielākās lieguma vērtības, būtu jāturpina Akmeņraga bākas apkārtnes labiekārtošana, bet daļu no apmeklētājiem būtu jānovirza uz Matrožiem, kas ir piemērota vieta labiekārtojuma ierīkošanai (viegli piebraucama (jau šobrīd kā pieeju jūrai to izmanto sērfoņāji). U. Kristapsons informē, ka tas ir pašvaldības īpašums, kuru pašvaldība plāno iznomāt uzņēmējiem, kuriem būtu interese šo vietu apsaimniekot.

B. Strazdiņa turpina informēt par plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem: Dabas lieguma teritorijā krasta noskalošanās procesi nav tik izteikti, tādēļ starp vēlamajiem pelēko kāpu apsaimniekošanas pasākumiem plānā tiks minēti gan ar parastajām priedēm un kalnu priedēm apstādīto pelēko kāpu atjaunošana, gan krokaino rožu izplatības samazināšana. Līdz nākamajai sanāksmei tiks sagatavotas kartes, kurās būs norādītas pelēko kāpu atjaunošanas vietas un atjaunošanas metožu prioritātes. Piemērota šo biotopu atjaunošanas metode ir kontrolēta zemsedzes dedzināšana, taču ņemot vērā šī jautājuma jutību, plānā varētu tikt rekomendēta arī alternatīva metode – koku ciršana un augsnes laukumu atsegšana, dedzinot ciršanas atlieku kaudzes (pasākums sekmīgi īstenots pirms gada Užavas liegumā).

A. Ozoliņš: Ar kādu mērķi tas tiks darīts (no jauna veidotas pelēkās kāpas)?

D. Bojāre: Pašlaik lielā daļā teritorijas konstatētas zemas kvalitātes mežainas piejūras kāpas. Veicot biotopu apsaimniekošanas pasākumus, daļā no tām ir iespējams atjaunot citu aizsargājamo biotopu – pelēkās kāpas, kas Latvijā ir sastopams daudz retāk nekā mežainas piejūras kāpas, un, kuru aizsardzības vērtība ir daudz augstāka.

B. Strazdiņa turpina informēt par potenciālajiem apsaimniekošanas pasākumiem:

- biotopā "Veci vai dabiski boreālie meži" atsevišķās vietās būtu nepieciešams veikt veco koku atēnošanu, lauču paplašināšanu kritalu un sauso koku daudzuma palielināšanu. Uz nākamo sanākumi tiks sagatavotas kartes ar precīzi norādītām vietām, kur veicama biotopa kvalitātes uzlabošana;
- mežaudžu dažādošanu, veco koku atēnošanu, lauču paplašināšanu un kritalu, stumbeņu un sausokņu skaita palielināšanu daudzviet būtu jāveic arī mežainās piejūras kāpās. Līdz 60 gadus vecās audzēs kopšanu visdrīzāk varēs veikt kā līdz šim, vecākajās audzēs – ar ekspertu atzinumu veicot citu – biotopa atjaunošanas – cirti. Pasākumu aprakstos tiks iekļauti papildus ieteikumi, kas būtu jāņem vērā, lai kopšanas darbu rezultātā tiktu palielināta izkopto audžu bioloģiskā daudzveidība.
- Ap upēm ir sastopami aluviālie un staignāju meži, pašlaik šiem mežiem apsaimniekošana nav nepieciešama.
- Dabas lieguma austrumu daļā koncentrētas nelielas platības ar zemo purvu un slīkšņu biotopiem. Atsevišķās vietās novērojamas susināšanas pazīmes. Lai

- susināšanu nepastiprinātu, plānā tiks ierosināts nepieļaut ne lieguma teritorijā esošo, ne to norobežojošo, ne tam tuvumā esošo grāvju atjaunošanu. Tā kā šādu vietu hidroloģiskā sistēma ir sarežģīta, lai plānotu konkrētus purvu biotopu atjaunošanas pasākumus, būtu nepieciešama papildus hidroloģiskā izpēte, taču tā kā plāna izstrādes ietvaros to nav iespējams veikt (plāna izstrādei piešķirtajā budžetā šāda pozīcija netika paredzēta), tad plānā būs norādītas problemātiskās vietas, kuru hidroloģisko izpēti būtu nepieciešams veikt turpmākajos gados.
- Vietas, kurās sastopami grīņu meži un virsāju biotopi, tradicionāli tika apsaimniekotas ar dedzināšanu un ganišanu. Tā kā ganišanas iespēja Ziemeļpē ir mazticama, tad šos biotopus varētu turpināt uzturēt ar mežsaimnieciskām metodēm (koku retināšanu), vienīgi turpmāk daudz plašāk būtu jāregulē izmantotās kopšanas ciršu metodes (izmantotā tehnika, darbu veikšanas laiki u. tml.), jo liegumā ir redzami gan labi piemēri, kur pēc ciršanas darbiem daudzveidība un aizsargājamo augu sugu (piem., grīņu sārteņu) aizņemtā platība ir palielinājusies, gan slikti, kur ciršanas rezultātā tā ir samazinājusies (atstāti zari, kas veicina šo biotopu bagātināšanos, nepareizā laikā vedot ārā kokus, daudzviet treilēšanas ceļi ir pārvērušās par grāvjiem, kas veic šo biotopu susināšanu u.tml.).
  - Dabas liegumā līdz šim konstatētas 28 aizsargājamas augu sugas, tostarp 16 īpaši aizsargājamas sugas un piecas mikroliegumu sugas. Pagaidām nekādi papildus apsaimniekošanas pasākumi to atradnēs netiek plānoti – to labvēlīgs stāvoklis tiks nodrošināts, nodrošinot labvēlīgu aizsardzības stāvokli to dzīvotnēm (biotopiem).
  - Teritorijā konstatētas 92 putnu sugas, no kurām 29 ir aizsargājamas. Mikroliegumu sugām – meža balodim un bikšainajam apogam – nepieciešami melnās dzilnas kalti dobumi sausos kokos, kas nozīmē, ka nepieciešams pievērst pastiprinātu uzmanību vecās un atmirušās koksnes saglabāšanai un veidošanai. Sila cīrulim un stepes čipstei nepieciešamas atklātas lauces un smiltāji, kas varētu tikt nodrošināti atbilstoši apsaimniekojot pelēkās un mežainas piejūras kāpas. Dabas liegumā esošajos grīņu mežos ir konstatēti medņi, kas uzliek papildu pienākumu saglabāt šos mežus labā kvalitātē.

E. Bertrams jautā, vai teritorijā plānots izvietot informācijas standus?

Klātesošie vienojas, ka pie lieguma robežām, pie Akmeņraga un, iespējams, citviet būtu nepieciešami papildus standi, t.sk. ar informāciju par pieejām, piebrauktuvēm, kempingiem un atpūtas vietām.

U. Kristapsons ierosina, ka teritorijā būtu lietderīgi ierīkot putnu vērošanas infrastruktūru.

B. Strazdiņa sola šim jautājumam pievērsties un konsultēties ar teritorijas izpētē iesaistīto ornitologu par piemērotākajām vietām (Akmensragu, Matrožiem vai kādu citu).

Turpinās diskusija par nelegālo būvniecību un ēkām ar strīdīgu juridisko statusu.

U. Kristapsons informē, ka pašvaldība bija domājusi par šo ēku nojaukšanu, taču ņemot vērā sarēķinātās nojaukšanas izmaksas, tika nolemts to nedarīt. Klātesošie vienojas, ka turpmāk svarīgi nepieļaut šo ēku legalizēšanu, radot precedentu un iespēju tām "apaugt" ar papildus ēkām.

Turpinās diskusija par pludmaļu izbraukāšanu un pārvietojamo ēku izvietojumu (pirts pie Sunkuriem (ārpus lieguma teritorijas)), par tās pievešanas ceļiem un pirts notekūdeņiem. Šobrīd pirts tiek vesta pa pludmali. Klātesošie vienojas, ka labāks risinājums būtu, ja pie Sunkuriem

varētu ierīkot papildus piebraukšanas vietu jūrai. Tādejādi tiktu mazināta kāpu izbraukāšana un daļa no lieguma apmeklētāju plūsmas novirzīta uz ārpus lieguma teritoriju.

V. Ķerus jautā, kāda ir situācija ar zvēru barotavu izvietojumu lieguma teritorijā?

B. Strazdiņa atbild, ka vēsturiski šajā teritorijā ir bijušas vairākas zvēru barotavas. Jaunu barotavu izvietošana nav pieļaujama, daļa no vecajām barotavām netiek izmantotas. No ekspertiem ir saņemta informācija, ka atsevišķas barotavas, iespējams, vēl tiek izmantotas, bet tas vēl ir jāprecizē.

V. Ķerus vaicā, vai ir indikācijas no ministrijas par individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādi?

K. Vilciņa atbild, ka projekta ietvaros šāda aktivitāte netiks veikta (to nevar paspēt izdarīt projekta darbības laikā), bet ir uzsāktas sarunas ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvjiem par šādu noteikumu izstrādi, t.i., ir plānots ministrijas darbiniekus plānu izstrādes noslēgumā iesaistīt plānu izstrādes uzraudzības procesā, lai plāna izstrādes ietvaros sagatavotie individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekti būtu iespējami kvalitatīvāki.

Turpinās diskusija par dabas lieguma robežu precizitāti (šobrīd lieguma robeža aprakstīta vārdiski "pa Baltijas jūras krastu", kas nav līdz galam skaidrs). E. Kance ierosina robežu noteikt pa 10 m izobātu.

A. Ozoliņš rosina lieguma mežu apsaimniekošanu pakārtot dabas aizsardzības, ne koksnes ieguves interesēm, kā to nosaka pašreizējā likumdošana un pieejamie atbalsta veidi.

B. Strazdiņa atbild, ka apsaimniekošanas pasākumus tiks iekļautas rekomendācijas ieteikto apsaimniekošanas pasākumu veikšanai, taču šobrīd, kamēr atbalsts netiek maksāts par katras saimniecības meža apsaimniekošanas plānu ieviešanu, kā tas ir daudzās citās Eiropas valstīs, ar plāna līdzekļiem nav iespējams koriģēt lauku attīstības plānā noteiktos atbalsta veidus.

K. Vilciņa noslēdz sanākumi, pateicoties klātesošajiem par aktīvajām diskusijām, un informējot, ka nākamā dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas sanāksme varētu notikt oktobrī.

Sanāksme beidzas: 16:00

Sanāksmes vadītāja: K. Vilciņa

Protokolēja: B. Strazdiņa